

РІШЕННЯ № 72

Щодо порушення гарантій адвокатської діяльності та дискредитації професії адвоката під час співбесіди Вищої кваліфікаційної комісії суддів України з кандидатом на посаду судді адвокатом Грушко Жанною Вячеславівною

«07» червня 2025 року

с-ще Сатанів, Хмельницька обл.

Рада адвокатів України розглянула звернення адвоката Грушко Жанни Вячеславівни щодо порушення гарантій адвокатської діяльності та дискредитації професії адвоката під час співбесіди Вищої кваліфікаційної комісії суддів України (далі – ВККСУ/Комісія) з нею як кандидатом на посаду судді в рамках конкурсу на посади суддів апеляційних адміністративних судів.

Питання розглядалося за зверненням адвоката Грушко Жанни Вячеславівни, яка взяла участь у засіданні Ради адвокатів України та надала пояснення щодо дискредитації професії адвоката та порушення її прав.

Із звернення адвоката Грушко Жанни Вячеславівни, наданих нею пояснень на засіданні Ради адвокатів України та доданих до справи документів, включаючи відеоматеріали, встановлено наступне:

Адвокат Грушко Жанна Вячеславівна (*свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю № 000370 від 28 серпня 2020 року, видане Радою адвокатів Вінницької області*) виявила намір взяти участь у конкурсі на зайняття вакантної посади судді апеляційного суду.

Згідно з рішенням ВККСУ №147/ас-24 від 04 березня 2024 року Грушко Ж.В. допущено до участі в конкурсі на 550 посад суддів апеляційних судів.

За результатами співбесіди Комісія прийняла рішення № 7/ас-25 від 06 травня 2025 року «Про дослідження досьє, проведення співбесіди та визначення результатів кваліфікаційного оцінювання кандидата на посаду судді апеляційного адміністративного суду Грушко Жанни Вячеславівни у межах конкурсу, оголошеного рішенням Комісії від 14 вересня 2023 року № 94/зп-23 (зі змінами)».

Згідно з зазначеним рішенням, за результатами кваліфікаційного оцінювання кандидат Грушко Жанна Вячеславівна набрала 644,35 балів, однак була визнана такою, що не підтвердила здатність здійснювати правосуддя в апеляційному адміністративному суді за критерієм особистої компетентності.

Рішення Комісії № 7/ас-25 від 06 травня 2025 року стосовно кандидата Грушко Ж.В. є публічним та офіційним, про що свідчить його опублікування на офіційному веб-сайті Комісії.

До того ж, хід проведення співбесіди із Грушко Ж.В. трансливалося в режимі реального часу, відеозапис засідання із співбесідою збережений на офіційному Ютуб каналі «Вища кваліфікаційна комісія суддів України» за посиланням <https://www.youtube.com/watch?v=EAAUj5jb3fg>.

07 червня 2025 року адвокат Грушко Ж.В. безпосередньо звернулась до Ради адвокатів України із заявою про порушення гарантій її адвокатської діяльності та дискредитації професії адвоката під час співбесіди у Вищій кваліфікаційній комісії суддів України, де заявниця була присутня у якості кандидата на посаду судді.

За поясненнями адвоката Грушко Ж.В. на засіданні Ради 07 червня 2025 року, під час співбесіди в рамках конкурсу на посаду судді окремі члени Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, включаючи осіб з адвокатським статусом, своїми діями та висловлюваннями порушили її права як адвоката, зокрема встановлені гарантії адвокатської діяльності, принизили честь та гідність адвоката і дискредитували адвокатську професію загалом.

Відповідно до ст.ст. 23, 44, 45, 55 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» саме на вищий орган адвокатського самоврядування покладено завдання забезпечувати незалежність адвокатів, здійснювати їх захист від втручання у здійснення адвокатської діяльності та захищати їх професійні права.

Оцінювання особистої компетентності є індивідуальним процесом, який здійснюється членами Комісії за їх внутрішнім переконанням. У процедурі співбесіди члени Комісії оцінюють кандидатів за критеріями професійної компетентності, особистої компетентності, соціальної компетентності, доброчесності та професійної етики, при цьому показники відповідності цим критеріям розглядаються як окремо, так і в комплексі. Остаточна оцінка формується шляхом ухвалення відповідного рішення ВККСУ.

Саме під час співбесіди члени Комісії мають можливість безпосередньо оцінити, наскільки кандидат демонструє здатність до самостійного прийняття рішень у складних обставинах, готовність нести персональну відповідальність

за наслідки своєї професійної діяльності, а також рівень його усвідомлення потреби в постійному вдосконаленні знань, навичок і професійних якостей.

Особливо важливою при цьому є здатність кандидата детально та переконливо пояснити твердження, викладені в мотиваційному листі, а також надати чіткі й узгоджені пояснення щодо наданих ним відомостей, що підтверджують відповідність показникам особистої компетентності.

Для кандидатів на посаду судді, які є адвокатами, пункти 10.4-10.4.1 Положення про порядок та методологію кваліфікаційного оцінювання, показники відповідності критеріям кваліфікаційного оцінювання та засоби їх встановлення передбачають додаткові вимоги щодо дотримання принципів та засад здійснення адвокатської діяльності, високих етичних стандартів поведінки та особливих деонтологічних вимог і правил, визначених Правилами адвокатської етики.

Оцінювання цих показників здійснюється на підставі дослідження матеріалів досьє кандидата та проведення співбесіди.

Вказаним Положенням визначено, що кваліфікаційне оцінювання проводиться прозоро та публічно.

Комісія, реалізуючи ці повноваження, повинна визначити, чи відповідає поведінка кандидата основоположним засадам регламентації поведінки судді, стандарти якої визначено, зокрема, у Бангалорських принципах поведінки суддів, схвалених Резолюцією економічної та соціальної ради ООН від 27 липня 2006 року № 2006/23, а також у Кодексі суддівської етики, затвердженому XI черговим з'їздом суддів України 22 лютого 2013 року.

Члени Комісії, оцінюючи встановлені стосовно кандидата на посаду судді обставини, визначаються щодо їхньої відповідності суспільним уявленням про доброчесність на власний розсуд. Зважаючи на те, що доброчесність є морально-етичною, а не правовою категорією, поведінка кандидата оцінюється, насамперед, з морально-етичного погляду. Навіть правомірні та законні дії кандидата можуть оцінюватися як такі, що не узгоджуються з поняттям доброчесності, виходячи із загальноприйнятих уявлень про це поняття в контексті поведінки, коли йдеться про суддю.

Разом з тим, наділення ВККСУ свободою розсуду під час оцінки кандидата на посаду судді критеріям доброчесності не означає, що такий розсуд не має меж. У всякому випадку межа розсуду виключає свавільність дій та використання наданих повноважень не з легітимною метою, тобто не з метою, задля досягнення якої повноваження надані. Іншими словами, процедура оцінювання кандидата повинна бути правовою в контексті справедливості (fair

procedure - справедлива процедура). У свою чергу правова процедура є складовою принципів законності та верховенства права і передбачає правові вимоги до належного прийняття актів органами публічної влади.

На це вказала Велика Палата Верховного Суду у постанові від 13 лютого 2025 року у справі № 990/74/24.

За змістом висновку Конституційного Суду України в рішенні від 11 жовтня 2018 року № 7-р/2018 (справа № 1-123/2018(4892/17)) при визнанні за органом публічної влади певних дискреційних повноважень у прийнятті рішень має існувати механізм запобігання зловживанню ними.

Рада адвокатів України враховує правові висновки, викладені у зазначеній постанові Великої Палати Верховного Суду, та визнає дискреційні повноваження Комісії щодо оцінювання кандидатів на посаду судді за критерієм доброчесності.

Водночас встановлення для адвокатів, які є кандидатами на посаду судді, додаткових вимог щодо дотримання принципів та засад здійснення адвокатської діяльності, високих етичних стандартів поведінки та особливих деонтологічних вимог і правил, визначених Правилами адвокатської етики, не надає членам ВККСУ права довільно тлумачити та застосовувати ці вимоги під час реалізації своїх дискреційних повноважень з оцінювання кандидатів на посаду судді.

Слід зазначити, що оцінка дотримання адвокатом принципів та засад здійснення адвокатської діяльності, високих етичних стандартів поведінки та особливих деонтологічних вимог і правил, визначених Правилами адвокатської етики, а також застосування наслідків їх недотримання **віднесені спеціальним законом - Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» до виключної компетенції органів адвокатського самоврядування.**

Тому органи, відповідальні за добір та оцінювання кандидатів на посади, серед яких є адвокати, звертаються до Національної асоціації адвокатів України із запитом відповідної інформації щодо дотримання адвокатами професійних вимог, а не самі встановлюють та оцінюють їх порушення.

Для прикладу такі запити постійно надходять від Дорадчої групи експертів, яка утворена з метою сприяння суб'єктам призначення суддів Конституційного Суду України.

Це є однією з фундаментальних гарантій незалежності адвокатури, закріпленою у статті 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську

діяльність», яка передбачає, що втручання в адвокатську діяльність заборонено і тягне за собою відповідальність, встановлену законом.

Конвенцією про захист професії адвоката, ухваленою Радою Європи у 2025 році, також встановлено, що оцінка професійної діяльності адвокатів та застосування дисциплінарних заходів повинні здійснюватися виключно органами адвокатського самоврядування з метою забезпечення незалежності адвокатури (ст. 8, 9 Розділу II Конвенції про захист професії адвоката).

Рада адвокатів України, здійснивши перегляд відеозапису засідання Комісії у складі Першої палати від 06 травня 2025 року та заслухавши пояснення адвоката Грушко Ж.В., виявила факти порушення гарантій адвокатської діяльності.

Діючи у межах наданих їй дискреційних повноважень щодо сприяння у забезпеченні гарантій адвокатської діяльності, захисту професійних і соціальних прав адвокатів та дотримуючись основних завдань адвокатського самоврядування, Рада адвокатів України встановила такі порушення: ототожнення адвоката з клієнтом; розголошення адвокатської таємниці; посягання на професійні права адвоката; порушення честі, гідності та ділової репутації адвоката Грушко Ж.В.; дискредитацію професії адвоката; втручання у дискреційні повноваження інших органів.

Таким чином, результат оцінювання кандидата Грушко Ж.В. був сформований на підставі неправомірних дій членів Комісії, які вийшли за межі своєї компетенції та порушили фундаментальні принципи незалежності адвокатури, що могло вплинути на об'єктивність та справедливність прийнятого рішення про її невідповідність критеріям особистої компетентності.

Зазначені порушення були допущені членами Комісії, що підтверджується конкретними прикладами.

1. Член Комісії Сабодаш Р.Б. у стверджувальній формі констатував недотримання політичної нейтральності кандидатом, посиляючись на отримання адвокатом Грушко Ж.В. на банківські рахунки грошових коштів у виді гонорару за надання професійної правничої допомоги (юридичних консультацій) громадській організації «МІ – ВІННИЧАНИ». На думку члена Комісії, участь у команді зазначеної організації народних депутатів (представників різних фракцій та груп) і депутатів місцевих рад свідчить про порушення принципу політичної нейтральності кандидатом. (За тайм-кодом засідання 8:00:43).

2. Член Комісії Сабодаш Р.Б., всупереч вимогам Регламенту Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, статті 22 Закону України «Про

адвокатуру та адвокатську діяльність» та пункту 4.1 Правил адвокатської етики, під час відкритої частини засідання розголосив адвокатську таємницю, а саме: оголосив розмір гонорару, назву клієнта (громадської організації «МІІ – ВІННИЧАНИ»), а також відомості про третіх осіб, які її фінансують. (За тайм-кодом засідання 8:00:50).

3. Під час прямої трансляції член Комісії Сабодаш Р.Б. публічно оголосив інформацію про клієнта адвоката Грушко Ж.В. та його належність до конкретної політичної сили, а також розкрив відомості про тривалість взаємовідносин у системі "адвокат – клієнт" з політичною партією та окремими її членами. (За тайм-кодом засідання 7:04:00 та 8:39:00).

4. Член Комісії Сабодаш Р.Б. публічно здійснив оцінку адвокатської діяльності кандидата, зокрема щодо великого потоку клієнтів у адвоката Грушко Ж.В., безпідставно констатував, що клієнти до неї не повертаються, та висловив власні міркування щодо причин такого неповернення.

Крім того, Сабодаш Р.Б. зазначив, що адвокат пов'язує свій успіх із вдалим або невдалим розташуванням офісу. Поставлені ним запитання щодо рекламування адвокатської діяльності та способів залучення клієнтів свідчать про втручання в адвокатську діяльність та її оцінку, що є перевищенням повноважень члена Комісії, оскільки такими повноваженнями виключно наділені органи адвокатського самоврядування. (За тайм-кодом засідання 8:21:00, 8:23:00).

5. Під час прямої трансляції члени Комісії Сабодаш Р.Б. та Сидорович Р.М. поставили питання щодо мотивів кандидата стосовно зміни адвокатської діяльності, яка є незалежною та дозволяє регулювати власний графік роботи, на суддівську кар'єру з більш щільним графіком та великою завантаженистю. Фактично відбулося неприпустиме порівняння адвокатської та суддівської діяльності з негативною характеристикою умов роботи судді, що свідчить про підрив авторитету судової влади. (За тайм-кодом засідання 7:34:30; 7:41:45).

6. Член Комісії Сидорович Р.М. поставив питання щодо забезпечення вимог первинного фінансового моніторингу в разі отримання платежу за категорією Р2Р, зокрема: «Адже як слідує з Ваших надходжень, чи не задумувалась кандидат щодо ймовірного (маленького) порушення правил ідентифікації?». Фактично таке формулювання містить звинувачення у вчиненні правопорушення, хоча компетенція щодо виявлення подібних порушень покладена на Національне агентство з питань запобігання корупції, Державну службу фінансового моніторингу України та Державну податкову службу України. (За тайм-кодом засідання 8:27:00).

Наведені факти свідчать про ряд допущених порушень:

1. Ототожнення адвоката з клієнтом, що заборонено як національними, так і міжнародними стандартами. Основні принципи, що стосуються ролі юристів, прийняті Восьмим Конгресом ООН із запобігання злочинності та поведження з правопорушниками (Гавана, 1990), встановлюють, що адвокати не повинні ідентифікуватися зі своїми клієнтами або справами своїх клієнтів у результаті виконання своїх функцій.

Під ототожненням адвоката з клієнтом розуміється будь-яка ідентифікація (асоціація, пов'язування) адвоката з клієнтом, що впливає на незалежний статус адвоката та/або чинить негативний тиск під час здійснення адвокатської діяльності та/або порушує гарантії адвокатської діяльності та/або перешкоджає реалізації прав адвоката, передбачених Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

Таким чином, членами Комісії фактично здійснено пряме ототожнення адвоката з його клієнтом, що є неприпустимим відповідно до пункту 16 частини першої статті 23 Закону України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність".

2. Розголошення адвокатської таємниці. Відповідно до абзацу 7 пункту 8 параграфу 3 розділу I Регламенту Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, затвердженого рішенням Комісії № 81/зп-16 від 13 жовтня 2016 року, не підлягають розголошенню під час відкритої частини засідання Комісії, зокрема таємна та службова інформація.

Згідно із Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та Правилами адвокатської етики адвокатською таємницею є: 1) факт звернення особи за правовою допомогою; 2) будь-яка інформація, що стала відома адвокату у зв'язку з наданням професійної правничої допомоги; 3) зміст спілкування, листування та інших комунікацій адвоката з клієнтом; 4) зміст порад, консультацій, роз'яснень, документів, підготовлених або наданих адвокатом клієнту.

Таким чином, оголошення під час співбесіди на засіданні Комісії в режимі реального часу необмеженому колу осіб інформації про звернення до адвоката Грушко Ж.В. громадської організації (із зазначенням її назви), будь-кого із її членів чи інших осіб за правничою допомогою, а також розмір отриманих коштів за надання юридичних послуг є неприпустимим, забороненим та порушує гарантії адвокатської діяльності.

3. Припинення прав, честі, гідності і завдання шкоди діловій репутації адвоката, що виразились в оцінці діяльності адвоката.

Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» передбачає дотримання Правил адвокатської етики як одного з основних професійних обов'язків адвоката. Специфіка та комплексний характер обов'язків, покладених на адвокатуру, зумовлюють необхідність збалансування засад служіння адвоката інтересам окремого клієнта та інтересам суспільства в цілому, дотримання принципів законності і верховенства права.

Правила адвокатської етики, затверджені звітно-виборним з'їздом адвокатів України 2017 року, поширюються на всіх адвокатів України, адвокатів іноземних держав, внесених до Єдиного реєстру адвокатів України, а також адвокатів України, право на заняття адвокатською діяльністю яких зупинено в передбаченому законом порядку.

Відповідно до статті 51 Правил адвокатської етики адвокат не повинен допускати стосовно іншого адвоката висловлювань, що принижують його честь та гідність, завдають шкоди його діловій репутації, нетактовних та принизливих висловів.

Висловлювання окремих членів Комісії, які хоч і зупинили своє право на заняття адвокатською діяльністю з метою виконання функцій та повноважень членів Комісії, однак залишаються адвокатами та повинні у будь-якій сфері своєї діяльності дотримуватися Правил адвокатської етики, є некоректними, нетактовними та такими, що підривають ділову репутацію іншого адвоката, який виявив бажання взяти участь у конкурсі на посаду судді, що становить пряме перешкодження доступу до професії судді.

4. Втручання членами Комісії у дискреційні повноваження органів адвокатського самоврядування, Національного агентства з питань запобігання корупції, Державної служби фінансового моніторингу України та Державної податкової служби України є перевищенням повноважень згідно з пунктом 10 параграфу 4 розділу I Регламенту Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

Комісія не наділена повноваженнями надавати правову оцінку взаємовідносинам адвоката із клієнтом, умовам та підставам укладення договору про надання правничої допомоги, дотриманню їх виконання, розміру отриманого та узгодженої винагороди чи гонорару.

Дослідження питань порушення правил фінансового моніторингу, перевірка походження коштів, їх призначення та способів зарахування є виключною компетенцією зазначених органів, які під час проведення спеціальної перевірки не виявили жодних порушень фінансового, податкового чи іншого законодавства.

Рада адвокатів України вважає, що членами Вищої кваліфікаційної комісії суддів України Сабодашем Р.Б. та Сидоровичем Р.М. вчинено дії, які за своїми ознаками підпадають під дисциплінарний проступок та можуть свідчити про порушення присяги адвоката України та грубе порушення Правил адвокатської етики, що підриває авторитет адвокатури України (*підпункти 1 та 4 частини 2 статті 32 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»*), що є підставою для притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності.

Така поведінка може свідчити про недотримання та порушення зазначеними членами Комісії у своїй діяльності найвищих стандартів етичної поведінки, у тому числі принципів та правил етики, які застосовуються до суддів (*абзац 1 частини дев'ятої статті 94 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»*).

Діяльність членів Комісії Сидоровича Р.М. та Сабодаша Р.Б. підриває авторитет та суспільну довіру до правосуддя і судової влади, дискредитує професію адвоката у конкурсних процедурах на посади суддів у межах оголошених конкурсів та є підставою для ініціювання перед Вищою радою правосуддя дисциплінарного провадження та звільнення таких членів Комісії у порядку пункту 6 частини 1 статті 96 Закону України «Про судоустрій і статус суддів».

Загальні умови дисциплінарної відповідальності адвоката визначаються ст. 33 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

Дисциплінарне провадження відносно адвоката – це процедура розгляду письмової скарги, яка містить відомості про наявність у діях адвоката ознак дисциплінарного проступку.

Дисциплінарне провадження стосовно адвоката здійснюється кваліфікаційно-дисциплінарною комісією адвокатури за адресою робочого місця адвоката зазначеного в Єдиному реєстрі адвокатів України.

Правом ініціювати питання про дисциплінарну відповідальність адвоката та використати право на звернення до кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури із заявою (скаргою) щодо поведінки адвоката, яка може бути підставою для дисциплінарної відповідальності має кожен, кому відомі факти такої поведінки.

Заслухавши доповідача з розгляду даного питання Радою адвокатів України - представника адвокатів Рівненської області у складі Ради адвокатів України Лазарчук Г.В., представника адвокатів Хмельницької області у складі Ради адвокатів України Каденко О.О., керуючись статтями 23, 33-36, 44, 45, 55,

57 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Положенням про Раду адвокатів України, Регламентом Ради адвокатів України, **вирішила:**

1. Включити до порядку денного засідання Ради адвокатів України, затвердженого рішенням Ради адвокатів України № 57 від 06-07 червня 2025 року додаткове питання у розділ Різне: «Щодо порушення гарантій адвокатської діяльності та дискредитації професії адвоката під час співбесіди Вищої кваліфікаційної комісії суддів України з кандидатом на посаду судді адвокатом Грушко Жанною Вячеславівною».
2. Звернутися до Вищої ради правосуддя із заявою про відкриття дисциплінарних проваджень щодо членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України Сабодаша Романа Богдановича та Сидоровича Руслана Михайловича щодо перевищення останніми службових повноважень та здійснення дій, що підривають авторитет та суспільну довіру до правосуддя і судової влади, дискредитує професію адвоката у конкурсних процедурах на посади суддів у межах, оголошених конкурсів, за результатами яких звільнити вказаних членів Комісії із займаних посад.
3. Опублікувати на офіційному вебсайті Національної асоціації адвокатів України відкрите звернення до громадянського суспільства з приводу виявлення фактів порушення гарантій адвокатської діяльності та дискредитації професії адвоката окремими членами Вищої кваліфікаційної комісії суддів України у конкурсних процедурах на посади суддів із наданням доступу до відеофайлу засідання Комісії у складі Першої палати Комісії (06 травня 2025 року) зі співбесідою кандидата Грушко Ж.В.
4. Ініціювати перед регіональними кваліфікаційно-дисциплінарними комісіями адвокатури питання про дисциплінарну відповідальність адвокатів Сабодаша Романа Богдановича (*свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю № 3902 від 29 жовтня 2009 року, обліковується в Раді адвокатів міста Києва*) та Сидоровича Руслана Михайловича (*свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю № 770 від 07 грудня 1998 року, обліковується в Раді адвокатів Львівської області*) із підстав можливого вчинення такими адвоката порушення Присяги адвоката України та порушення Правил адвокатської етики.
5. Уповноважити представника адвокатів Рівненської області у складі Ради адвокатів України адвоката Лазарчук Ганну Валеріївну (*свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю № 4385 від*

04 липня 2012 року видане Донецькою обласною КДКА) з урахуванням прийнятого рішення оформити, підписати та скерувати від імені Ради адвокатів України відповідні заяви (скарги) щодо поведінки адвокатів Сидоровича Р.М. та Сабодаша Р.Б., які можуть бути підставою для дисциплінарної відповідальності, із наданням останній всіх процесуальних прав та покладанням обов'язків, як представника скаржника.

6. Секретарю Ради адвокатів України про прийняте рішення повідомити адвокатів шляхом опублікування його на офіційному вебсайті Національної асоціації адвокатів України.

Голова Ради адвокатів України

/підпис/

Лідія ІЗОВІТОВА

Секретар Ради адвокатів України

/підпис/

Ігор КОЛЕСНИКОВ